

THE SIMPSONS, GENERO ROLAK ETA SORGINTZA: SORGINA HERRI KULTURA MODERNOAN

Sarah Antinora
Doktoregaia Inglesean
UC Riverside

Aipatzeko gomendioa || ANTINORA, Sara (2010): "The Simpsons, genero rolak eta sorgintza: sorgina herri kultura modernoan" [artikulu linean], *452°F. Lite- raturaren teoria eta literatura konparatua aldizkaria*, 3, 115-130, [Kontsulta data: uu/hh/ee], < <http://www.452f.com/index.php/eu/sara-antinora.html> >.

Ilustrazioa || Mar Marín

Itzulpena || Leire Otxotorena

Artikuluak || Jasota: 2010/ 03/13 | Komite zientifikoak onartuta: 2010/04/23 | Argitaratuta: 2010/07

Lizentzia || 3.0 Creative Commons lizentzia Aitortu - ez merkataritzarako - lan eratorririk gabe.

Laburpena || Lan honetan *The Simpsons* telesailean sorginaren irudia nola erabiltzen den aztertzen da. Izan ere, marrazki bizidunen telesail horretan, sorginaren irudiak sorginari buruzko egungo lan teorikoa islatzeaz gain, emakumeak AEBko gizarte modernoan duen anibalentzia ere adierazten du. Txosten honek proposatzen du sorginaren benetako eraketa generoaren itzaropena zegoen garaitik datorrela, Aro Moderno goiztiarreko panfletoen eta kultura-elementuen egungo interpretazioek dioten bezala. Gainera, *The Simpsons* telesailak sorginaren irudia atalotan sartzeak genero berdin horietako asko kultura modernoan daudela adierazten du.

Gako-hitzak || Herri-kultura | Sorgintza | *The Simpsons* | Genero-rolak | Feminismoa.

Abstract || This paper analyzes *The Simpsons'* use of the witch to uncover how her construction in this animated series reflects not only the current theoretical work on the witch but also the ambivalence about the role of women in modern American society. This paper posits that the original construction of the witch, as seen in current interpretation of Early Modern pamphlets and cultural artifacts, stemmed from the time period's expectations of gender. Further, *The Simpsons'* incorporation of the witch into its episodes reveals that many of these same gender constraints exist in modern culture.

Key-words || Popular Culture | Witchcraft | *The Simpsons* | Gender Roles | Feminism.

0. Sarrera

Neskato gazte bat, zortzi urte inguru dituena, egongelan sartu da, goitik behera mozarrotuta, Halloween eguneko soineko apainaz jantzita. Txapel beltz puntazorrotza, belarridun oinetakoak, soineko beltza, galtzerdi marradunak eta kapa jantzita, ezinbesteko makilatxoak eskuan daramala. Publikoa eta neskatoaren laguna berehala konturatu dira sorginez jantzita dagoela. Laguna beti egon da neskatoaz erabat maiteminduta, eta hura txundituta uzten saiatu da, haren soinekoa laudoriotuz: «Gogoko dut zure sorgin mozarroa, Lisa». Begirada sumin batek haren aurpegia aldatu du berehala, eta erantzuten dio: «Ez naiz sorgina, wicca erlijioa kidea naiz. Emakumea ziurra eta indartsua denean, zergatik esaten zaio sorgin?» («XIX», 2008)

Une honetan, irakurle gehienek igarriko dute sorginaren eraketa zalantzan jartzen duen neskato txikia Lisa Simpson dela, *The Simpsons* izeneko marrazki biziduneko egoera-komedia luzekoa¹. Eszena jakin hau telesailan urtero Halloween jaieri buruz egiten duen atal batekoa da. «» izeneko hiru bineten bilduma bat da. Atal horietan, *The Simpsons* telesailako betiko pertsonaiek fantasiako eta beldurrezko egoeretan parte hartzen dute, baina azkenean, ez dituzte beren ohiko rola baztertzen. Beraz, «It's the Grand Pumpkin Milhouse» (2008) izeneko parodia ezin hobean, Lisak *Peanuts* telesailako Lucy pertsonaiaren ezaugarriak beretzat hartzen dituen arren, haren zalantza normalean telesailan egozten zaizkion balioen arabera da batez ere —hau da, jakintza gosea duen feminista egiazalea—.

Amerikako telebistako egoera-komedia eta marrazki biziduneko telesail luzeena izanda, *The Simpsons* telesailak Amerikako kultura modernoaren oinarriko adierazpen gisa balio izan zuen, eta batez ere Amerikako erdi-mailako familiaren ikuspuntu satirikoa egin zuen. Marrazki biziduneko telesaila denez, telesailak beti izan du askatasuna hartzeko aukera, bai eta egoera-komediaren konbentzionalismoekin jolasean jarduteko aukera ere, kultura modernoari buruzko iruzkin mingarriak egiteko. Jada, telesailan fantasia kutsu bat gehitzeak, eta batez ere sorginaren irudia sartzeak, aukera eman du adierazpen esanguratsuagoak egiteko sexu-politikari eta genero-aukerei buruz. Sorgintzan jardutea leporatzen zaien edo sorgin gisa aurkezten diren emakumezko pertsonaiek sorgina herri-kultura modernoan nola eratzen den azaltzeaz gain, iruzkintzen dute genero-erolek eta –aukerei buruzko gaiek nola konplexuagoa bihurtzen duten eraketa hori. Adibidez: “Katuen emakume eroaren” pertsonaiari sorginaren papera emateak aukera ematen dio publikoari pertsonaia horri normalean lotzen zaizkion ezaugarriak «sorginaren» ideia eramateko. Horrek guztiak telesailan zehar egin diren sorginaren aurkezpenak egiazkoak direla adierazten du, Marge Simpson, Patty eta Selma Bouvier (Margen ahizpak), Lisa edo Maggy haurtxoaren bidez egin badira ere. *The Simpsons* telesailak sorginaren irudia islatzen (eta sendotzen) du, eta horretarako, Aro Moderno goiztiarrean sorginarekin lehen aldiz lotutako ezaugarriak

---

OHARRAK

1 | «Irakurle gehienek» diot telesailaren ospe eta bizitza luzea dela eta. Matthew Henryk aidarazten duen bezala *The Simpsons* gaur egun bi errekor lortu ditu Ameriketako telebistaren historian: bizirik luzaroen daraman *primetime* animatuarena eta *sitcom*arena (2007: 273). Gainera, McCormick Tribune Foundationak 2006an azaldu zuenez, ia Amerikarren laurdenak izenda ditzake Simpson familiaren bost kideak. Ikerlan horren aurkikuntzek telesailaren arrakastaz gain, kultura artefaktu bezala duen garrantziaz hitz egiten du. McCormick Tribute Freedom Museum. «Characters from The Simpsons More Well Known to Americans than Their First Amendment Freedoms, Survey Finds», McCormick Freedom Project, [3 Dec. 2009], <<http://mccormickfoundation.org/news/2006/pr030106.aspx>>

erabiltzen ditu, herri-kulturaren duela gutxiko erreferentziekin batera, hala nola *The Wizard of Oz* (1939) eta *Bewitched* (1964-1972). Halaber, telesailak iruzkinak egiten ditu generoak irudi horretan dituen ondorioei buruz. Beraz, Lisak sorgintzako genero-rolari eta sorgin salaketei buruz egindako galderari *The Simpsons* telesailak zer eratan erantzuten dion aztertuko dut. Halaber, telesailak aurkeztutako erantzun anitzek sorginei buruzko egungo teoria-lana egiatan islatzen dutela proposatuko dut, baina baita Amerikako gizarte modernoan emakumearen rola duen anibalentzia ere.

1. «Treehouse of Horror XVI» ataleko «I've Grown a Costume on Your Face»

Agian, 2005eko Halloween eguneko atalaren hirugarren binetak sorginaren adierazpenik konbentzionalena *The Simpsons* telesailaren istorio osoan eskaintzen du. Hori dela eta, azterketa honi ekiteko toki egokia da, sorgina deskribatzen baitu sorginaren eraketa ezagunenaren arabera, eta pertsona askok duten generoaren gaiari buruzko teoria bat aurkezten baitu. Segmentuaren hasieran, Springfield ageri da Halloweengo mozorro-lehiaketan parte hartzen. Jendetzaren artean, Lisa ikus daiteke Albert Einsteinen mozorroa jantzita duela, Hibbard doktorea Drakula mozorroa jantzita, Ned Flanders lore mozorroa jantzita duela, eta are nabarmenago, Maggie txikia sorgin mozorroa jantzita duela (Maggyren mozorroa sorginarena dela argi ikus daiteke txano beltz puntazorrotza daramalako; gainontzean, betiko ohe-ator urdina baitarama). Udaletxearen eskailera-mailetan, Quimby alkateak sorgin mozorroa jantzita duen emakume bat irabazlea dela iragartzen du. Jende guztiak «Katuen emakume eroa» izenez ezagutzen duen pertsonaiaren antz handia du emakumeak. Hala ere, nor den galdetzen diotenean, mozorrotuta ez dagoela aitortu behar du, hau esanez: «Benetako sorgin bat naiz». Herritarrak ez dira asaldatzen sorgin bat dagoelako, baina haserretu egiten dira iruzur egin dietelako eta saria kentzen diote —25\$-eko opari-txekea Kwik-E-Mart supermerkatuan (Badulakea) gastatzeko. Supermerkatuko jabeak, Apuk, berehala onartzen du txeke hori ez dela nahikoa dendan² ezer erosteko. Emakumeak erabat suminduta sorginkeria bat botatzen die Springfielden bizi diren pertsona guztiei, eta jantzita daramatenean bihurtzera behartzen ditu. Berehala, Marge eskeleto bihurtzen da, Bart, gizotso, eta aitona, gorila Herritar gehienak kezkatuta daude gertaerek hartu duten norabideengatik, eta Lisak Einstein gisa irtenbide bat bilatzea hartzen du helburu. Maggyek, jada sorginaren mozorro osoa jantzita duela, objektuak mugi ditzake sorginkerien bidez. Lisak hori ikusten duenean, ohartzen da Maggyek magiari aurre egin diezaiokeela eta aztikeria desegin dezakeela. Zoritxarrez, Maggyeri bost axola zaio edo ez du ulertzen une horretan benetan zer gertatzen ari den, eta txupete bihurtzen ditu denak, hori baita bere benetako desioa hori. Atalaren bukaeran, Maggye hegan doa bere erratzaren gainean, inguruan sorgin-hautsa duela, eta *Bewitched*¹ telesaileko abestia

---

OHARRAK

2 | Azpimarratu behar da sorginen aurkako erdeinu hori, ñimiñoa izan arren, begikoa botatzeko nahikoa dela. Sharpek adierazten du nahiz eta liskarra garrantzirik gabekoa izan, magia beltzaren zirikaldizat har daitekela.

atzealdean entzuten dela.

«Katuen emakume eroa» pertsonaiak sorginaren irudiari buruzko elementu ugari adierazten ditu³. Bakarrik bizi da eta beti ageri da gutxienez katu bat gorputzera lotuta duela. «Lotuta» hitza erabili dut, katu ez baitarama eskuetan; baizik eta hainbat gorputz-ataletatik zintzilika dauzkala azaltzen baita. Hala ere, ez da egokia «katu» hitza erabiltzea, pertsonaia horren ia agerpen guztietan katu ugari gorputzetik zintzilik baititu. 2009-2010 denboraldiko hasierako kredituetan ageri den irudi izoztu batean bederatzi katu ageri dira «Katuen emakume eroaren» gainean zintzilik. Pertsonaia horren antzezpenak «katu emakumearen» estereotipo modernoarekin edo katuak maitasuna emateko soilik dituen emakume ezkongabearen estereotipo modernoarekin jolas egiten duen bitartean, zaila da adibide jakin hori «familiarren» ordezkari hartzea.

John Sharpek *Instruments of Darkness: Witchcraft in Early Modern England* lanean adierazten du familiarra izatearen ideia agian sorginarekin lotutako ezaugarri bereizgarrienetako bat dela. Familiar hori, eskuarki zapo, katu edo zakur forman ageri zena, deabruzko espiritutzat hartzen zen, sorginaren izenean begikoa botatzeko gauza zena (1996:71). Hala ere, familiar hori giza janariaren truke soilik begikoa botatzeko prest egoten zela uste zen —batzuetan oilaskoen moduko animalien forman, baina sarriago giza odolaren forman. Deborah Willisek azaltzen duen bezala, familiarrak «itoan zurrupatuko luke sorginaren markatik edo tititik —batzuetan xehetasun handiz deskribatzen da tontor baten antzeko titipunta gisa» (1995:52). Beraz, «Katuen emakume eroaren» pertsonaiari berriz helduz, haren gorputzari heldutako katuak sorginaren odolaz elikatzen diren familiarrak direla interpreta daiteke⁴. «I've Grown a Costume on Your Face» atalean egindako antzezpenak are gehiago sendotzen du ideia hori. Izan ere, emakumearen aurpegiko garatxoak, sorginen marka izatearen proba gisa sarritan erabiltzen direnak, askoz ere argiago ikusten dira atal honetan. Barbara Rosenek azaltzen duen bezala: «Marka hori [...] pixkanaka proba nabarmena bihurtzen da», deabruarekin hitzarmena egin izanaren eta salatutako emakumea egiatan sorgina izatearen proba, hain zuzen (1991: 17). Beraz, *The Simpsons* telesailak argi eta garbi adierazten du «benetako sorgina» «Katuen emakume eroaren» bidez. Publiko modernoak erraz identifika dezake irudi hori, eta era

berean, Aro Moderno goiztiarreko sorginaren eraketaren bi alderdi —familiarrak eta marka— garrantzitsuenetan oinarritzen da.

Hala ere, «Katuen emakume eroaren» adierazpenak sorginen kontrako salaketak azaltzeko proposatzen ziren esplikazio ohikoenetako bat sendotzen du eta emakumeak batez ere salaketa horien jomuga izateko arrazoia indartzen du. Sorginen epaiketak deskribatzen zituzten Aro Moderno goiztiarreko panfletoetako baten analisiak adierazten du akusatua gehienetan ekonomikoki baztertutako adineko emakume bat zela, senar baten eraginik ez zuena, eta gaizkia egiten

---

OHARRAK

3 | «Katuen emakume eroaren» izena Eleanor Abernathy da. Hala ere, ez zen jakinarazi «Springfield Up» (2007) atalera arte. Atal honetan bakarrik erabiltzen da haren benetako izena.

4 | Familiarrari jaten ematea amatasunaren adierazlea izatearen ideia, Willisen Malevolent Nurture lanean oso eztabaidatua, «Easy Bake Coven» atalari buruzko eztabaidan sakonago aztertuko da.

aritzearen ospea zuela (Sharpe, 1996:63). Emakumearen adina faktore garrantzitsu bihurtzen da, bai eta senarrari bizirautea, baldin eta noizbait ezkondu bazen. Orain, ezin du bere burua ekonomikoki mantendu. Horrenbestez, auzokoentzat karga bat bihurtzen da, eta haien karitatea behar du, bizirauteko. Halaber, Sharpek azaltzen du akusatua ez zela elizara sarri joaten, eta maiz entzuten zitzaiola auzokoei errieta egiten edo haietaz gaizki esaka (1996:63). Hemen deskribatutako emakumea genero-aukeren arauditik kanpo bizi da, eta horrenbestez, mehatxu bat da.

Agian, Springfield herrian ez da mehatxu handiagorik egongo «Katuen emakume eroa» baino. 78 urte zehatz ditu eta emakume ezkongabe gisa bizi izan da bere helduaro osoa. Interesgarria da telesailak «katuen emakume» gisa deskribatzeaz gain, «ero» gisa ere deskribatzen duela. Atal askotan, mentalki gaixo dagoela eztabaidatzen dute, baina, publikoak «Springfield Up» atalean ikasiko du estresaren ondorioz dagoela dagoen bezala. Gizonek menderatzen zuten legegintzaren eta medikuntzaren arloetan sartzeko eragin zion estres hori. Hogeita hamabi urte zituela, bere lehen katuarekin lotu zen, gaixotasun mentalaren espiralean zehar beherantz eginez, eta sekula gehiago ez zuen gizonezko bikoterik aurkitu. Esaten dituen gauza gehienak ulertezinak dira, eta ulertzen zaizkion hitz apurrak beti biraoak dira⁵. Mary E. Wiesnerrek dioen bezala, gizonik gabe —senarrak edo aitak izan daitezke— bizi diren emakumeak «beti susmagarriagoak dira auzokoentzat» (2000:268). Whilek Aro Moderno goiztiarrean sorgintzan aritzea leporatu zitzaizen emakumeei buruz hitz egiten duen bitartean, interesgarria da *The Simpsons* telesailak, genero-rolari buruzko ikuspuntu modernoan isla denak, emakume hori «ero» gisa deskribatzeko aukera hartzen duela —eroa gizon bakar batekin loturarik ez izateagatik eta gizonek menderatzen duten lan-arlo batean sartzeko ahalegina egiteagatik. Eta telesailak genero-aukerari buruz duen ikuspuntua sakonago eztabaidatua izango den artean, Patty eta Selmari dagokionez, ikuskizunak sarritan emakume ezkongabeak eta zaharra sorgintzarekin lotzen ditu, Wiesnerrek deskribatzen duen moduan.

2. «Treehouse of Horror VIII» ataleko «Easy Bake Coven»

Halloween jaiari buruzko zortzigarren ataleko zati hau baliagarria da Halloweengo tradizioaren hastapenak azaltzeko. Nahiz eta atala jai egun horren jatorriarekiko oso fidela ez izan, fideltasun osoz frogatzen du 1600. urtean sorginen aurkako epaiketek zer nolako testuingurua zuten, batez ere Amerikako kolonietan. Bineta honek Salem herriko sorginen aurkako epaiketen parodia egiten du. Hala ere, sorginak salatzeke eta sorginen irudiaren eraikuntzarako arrazoiak partzialki Aro Moderno goiztiarreko beren kide ingelesekin datoz bat. «Easy Bake Coven» (1997) atala «Spynge-Fielde» herrian gertatzen

OHARRAK

5 | «Katuen emakume eroaren» adina eztabaida bat da. *The Simpsons* telesailaren sortzaileek argitaratutako iturri ofizialen arabera 78 urte dituen bitartean, «Springfield Up» atalean ageri da Homer Simpsonekin batera joan zela institutura. Halaber, emakumearen erotasuna ere eztabaidagarria da. «Homer and Ned's Hail Mary Pass» (2005) atalean aditzera eman zen emakumeak hartzen dituen botikak Reese's Pieces izeneko gozoki batzuk direla.

da, K.o. 1649. urtean. Hasieran hiru emakume ageri dira zutoin banatan lotuta, eta inguruan argi-zuziak daramatzaten herritarrak dituzte. Sorgin izateagatik kondenatzen dituzte, eta «zitaltzat» jotzen dituzte. Aro Moderno goiztiarrean akusatzen zituzten emakume mota anitzak adierazten dituzte. Luann Von Houter, Milhousen ama, telesailean duela gutxi senarra utzi duen pertsonaia bat da. Hoover andereñoa, Lisaren bigarren mailako irakaslea, neskazahartzat hartzen da, nahiz eta zaharra izateko asko falta zaion. Agnes Skinner, herriko zuzendariaren ama, sexualegitzat eta sexuarekin itsututa dagoen pertsonatzat deskribatzen dute, eta «Gump Roast» (2002) atalean ere Jennifer Lopezek Grammy sarietara eramanezuen soineko famatua jantzita duela ageri da. Berriz ere, hiru emakumeak Amerika kolonialeko janzkiak jantzita dituzten artean, haien ohiko ezaugarriek adierazten dute sorginaren irudia nola eratzen zen, bai Aro Moderno goiztiarrean, bai herri-kultura modernoan⁶. Hooverren ezkongabetasuna mehatxutzat hartzen dela azaldu dugu jada, eta Van Houtenen eta Skinnerren sexualitate aseezina ere problematikoa da. Wiesnerrek azaltzen duen bezala, sexu-harremanak haurrak egiteko modu gisa hartzen ziren, ez plazerra izateko aukera gisa (2000: 273). Van Houten andreak senarra utzi du sexu-plazera bilatzeko ezkonbizi-tatik kanpo, eta Skinner adinaren eraginez handitzen den sexu-grinaren adibidea litzateke (sinesmen orokor bat Wiesnerren ustez). Beraz, argi dago emakumeen ezaugarri jakin horiek aukeratu direla sorginak deskribatzeko, eta sorginak emakumearen sexualitatearekin lotzen direla nabarmentzeko.

Herritar gehienak sorginak erretzeko grinatsu dauden bitartean, bi emakumek zalantzan jartzen dute ekitaldi hori. Lisak prozedura zalantzan jartzen duenean, «sorgin-hizketan» aritzea leporatzen diote eta berehala egiten du atzera. Hala ere, Lisaren amak, Margek, herriak epaiketa horiek egiteko duen beharraren aurka hitz egiten du, eta berehala sorgin izatea leporatzen diote. Lehen salaketa Moek egiten duen arren, ebidentzia sinesgarriena jendez betetako udaletxean dagoen emakume batek ematen du: «Nola liteke zure arropa nirea baino askoz ere zuriago geratzea?» Nabarmentzekoa da ahots hori emakumearena dela, sorginen epaiketetako mitoarena bezala, edo Mary Dalyk «The Burning Times» esaten diona, gizona jazarlea eta emakumea biktima dela. Baina *The Simpsons* telesailean, emakumeak rol aktiboagoa du akusazioetan, Diane Purkissek *The Witch in History: Early Modern and Twentieth-Century Representations* lanean proposatzen zuen argudioa estuago islatuz. Purkissek zioen moduan: «Akusatuaren aurkako lekukotasun gehienak emakumeenak izateak zalantzan jartzen du sorginen ehiza misoginiaren berdina zela zioen teoria» (1996: 92).

«Easy Bake Coven» atalak ez du sorginen aurkako ohiko epaiketa bat deskribatzen—epaiketa horietako bat zalantzan jarriko da «Rednecks and Broomsticks» atalean (2009). Aitzitik, Rosenek adierazten duen bezala, beranduago, sorgin-ehizaren garaiaren baitan, herritarrak berak hasiko ziren zigorrak ezartzen, legea sinesten eszeptiko izateagatik

OHARRAK

6 | Garrantzitsua da bialdi eta toki desberdinetako sorgin-epaiketak eta sorginaren irudia bateratzeari uko egitea. Hala ere, Amerikako Kolonialismoaren eta Aro Moderno goiztiarrean artean gainjartzen diren elementuetan dago mamia.

(1991:29). Akusatua sorgina zen ala ez frogatzeko frogarik ohikoena ur-ordalia zen, baina atal honetan, froga hori muturrera eramaten dute. Margeri prozesu egoki bat emateko, erratz bat ematen diote eta amildegi handi baten aurrean jartzen dute. Hegan egiten badu, Satanen andregai bat dela egiaztatuko da; erortzen bada, heriotza kristau bat izango du. Atal honek froga hori zentzugabea dela frogatzeaz gain, sorgin-ehiza Kristautasunarekin ere lotuta zegoela adierazten du. Hori guztia askoz ere probokatzaileagoa da Ned pertsonaiak aurretik adierazten baitu ordurako hirurogeita hamabost sorgin auzipetu direla «Jainkoari erakusteko noren alde gauden». «Kristautasuna» osatzen dutenari buruzko erlijio-gaiak garrantzitsuak diren arren —benetako erlijioa protestantea eta katolikoa izan zitekeela, eta eztabaida horrek sorgin-ehizan zer eragin zuen—, azken finean, luzeegia da eskala honetako proiektu batean gai horri heltzeko. Hala ere, sorgin-ehiza kristau auzitzat hartzea, sorgina deabruarekin lotzearekin batera, oso lotuta dago sorginaren irudiaren eraketarekin. Erreferentzi horiei esker, ikusleek uler dezakete sorgina izaki deabruduna izateaz gain, deabruarekin sexu-harremanak izaten jarduten zela, eta hala, Aro Moderno goiztiarreko nozio hau gogorarazten da: «sorgin-gurtzak berekin ekartzten zuen deabruarekin sexu-harremanak izatea» (Rosen, 1991: 17).

Lehenbizi, Marge hil egin dela ikusten da, baina geroago, arrolatik hegan egiten ateratzen dela ikusten da. Haren azalak berde kolorea hartu du, eta haren ilea beltz bihurtu da, sorgin txapelaren itxura hartuz. Sorgin gisa ageri den irudi hori osatzeko, Marge bere familiarrekin ageri da. Familiar horiek Margeren ilean bizi diren saguzarrak dira. Sorgintzan jardun dela onartzen du, eta bota dituen hainbat *begikoen* adibideak ematen ditu, hala nola azienda hiltzea, ardi-esnea mingostea eta atorrek azkura ematea. Adibide horietako bi zuzenean ikus daitezke Aro Moderno goiztiarreko sorgin-epaiketak dokumentatzen dituzten panfletoetan. Adibidez: 1566ko uztailako *Witches at Chelmsford* lanean, Mother Waterhouse esaten zioten emakumeak aitortu zuen behiak itotzen zituela eta gurina hondatzen zuela (Rosen, 1991: 76). Azkura ematen duten atorrak erabiltzen zituen begikoak etxean egin ohi direla frogatzen du Margek, eta islatzen du Purkissek sorgintzako akusazioei buruz emandako argudio honekin: sorgintzako akusazioek zerikusi handiago ei zuten etxeko gobernuari eta amatasunari buruzko ikarekin eta kezkekin (1996: 93).

Marge bere ahizpa Selma eta Pattyrekin elkartzera joaten da basora, eta argi geratzen da familiar karrera magiko beltza zutela. Marge bi ahizpengana gerturatzeko da irakiten dagoen pertz batean edabe bat egiten ari diren bitartean, eta une horretan, ahizpek eztabaida bero bati ekiten diote zenbat uhandre begi erabili beharko litzatekeen erabakitzeko. *Macbeth* lanari buruzko erreferentzia horrek behin betiko lotzen ditu hiru Bouvier ahizpak Shakespeareren hiru Zoritxarreko Ahizpekin edo sorginekin⁷. *Macbeth* eta *The Simpsons* lanak aurrerago sakonago ikertuko diren arren, Selmak eta Pattyk sorgin gisa duten kokapena ezinbestekoa da eztabaida honetarako. Margeren ahizpak

---

OHARRAK

7 | «Sarearen begia, eta zapoaren oineko hatza,/ saguzarraren artilea, txakurraren mihia./ [...] Arazo indartsu baten sorginkerirako/ Infernu-salda bezalakoa, irakiten eta burbuiladuna» (4.1.14-15,18-19).

sorginaren irudiarekin lotu dira lan honetan hizketatuko diren lau ataletatik hirutan, telesailean hasieratik bukaeraraino haiei buruz egiten den deskribapenak sorginari buruzko ideia konplexuagoa bihurtzen du.

Selma eta Patty Margeren ahizpa bikiak dira, eta bata bestearengandik bereiztea benetan zaila da. Selmak artesia erdian darama. Oso ahots maskulinoak dituzte, hanketako ileak kentzeari uko egiten diote eta gizonezkoen ezaugarriak dituzte. Beraz, ahizpak fisikoki sorginaren estereotipora ezin hobeto egokitzeaz gain, genero-itxaropenetatik at geratzen dira. Halaber, eragozpentzat ere hartzen dituzte, batez ere Homerrek. Hala ere, Patty eta Selma ekonomikoki eta sozialki independenteak dira —baina agian elkarrekiko mendekotasuna duten arren, independentzia handi horrek asko nabarmentzen du *The Simpsons* telesailean adierazten den sorginaren eraketa. Pattyk, esaterako, lesbiana dela adierazten du «There's Something about Marrying» (2005) atalean. Nahiz eta telesailaren hasieratik eman diren Pattyren sexu-joerari buruzko arrastoak (Smithers jaunari buruz eman diren bezala), argi eta garbi gay den pertsonaia bakarra da ikuskizunean. Atal honetan, Pattyk emakume batekin ezkontzeko plana egiten du, bai eta harekin maitemindu ere, baina “emakume” horri uko egiten dio, ohartzen denean benetan gizona dela eta emakumearen itxurak egiten ari dela, LPGAn (Emakumeen Golf Profesionaleko Elkarte) jolastu ahal izateko. Atal honek sexu berekoen ezkontzak eta homosexualitatea modu luze, zabal eta konplexutasuan azaltzen dituen bitartean, eztabaida honetarako garrantzitsua da azpimarratzea Pattyk gizonik gabeko bizitza egitea erabaki duela. Sorginaren adierazpen logikoa da telesailean, eta Wiesnerrek adierazten duen bezala, gizonekin loturarik ez duen emakume bat da benetan (2000: 268).

Bestalde, Selma bitan dibortziatu da. Gizonik gabe bizitzeak sorginaren irudiarekin lotzen duen arren, ama izateko duen gogoak irudi hori konplexuagoa bihurtzen du. «Selma's Choice» (1993) atalean, Selmak haurrik ez edukitzea bere bizitzan duen hutsune handi bat dela esaten du. Matthew Henryk «Don't Ask Me, I'm Just a Girl» izeneko lanean adierazten du atal horretan, non Selmak artifizialki intseminatua ez izateko hartzen duen erabakia jarraitzen den, familia tradizionalaren arauak zalantzan jartzen direla, eta emakumeek aukeratzeko duten eskubidea defendatzen dela (2007: 282). Hala ere, Selmak hazteko haurrik ez izateak, eta Selma sorginekin lotzeak, Willisen hazketa gaiztoaren argudioa sendotzen du. Willisek adierazten du sorgin izatea leporatu zaien emakumeak menopausikoak izaten direla gehienetan, eta horrenbestez, ezin dutela giza haurrik izan beren kabuz. Selmak bere gorputzean duen kezka horrek eragiten du hazteko behar hori elikatzen dituen deabruzko mikolasetara, edo familiarretara, gaizki bideratzea (1995: 33). Aitzitik, sorginen begikoen biktima gehienak haurrak dira, eta hala, sorginaren atzeman daitekeen amatasunaren desitxuratzea ikus daiteke. Willisek azaltzen duen bezala, «Ama maitakorra da bere deabruzko mikolas taldearentzat, baina antiamo

maltzurra auzokoentzat eta auzokoen haurrentzat» (1995: 34).

Atal honen gainerako zatiak “trikimailua ala tratua” eskatzeko ohitura nondik datorren azaltzen du, baina baita sorginek haurrak jatea nola lotzen den. Izan ere, *The Simpsons* telesailak nozio konplexua eskaintzen du sorginak ama gisa duen paperari buruz. Ondoren, pertzean Ned Flanders eta haren emazte Mauderen arteko eztabaida bat ikusi ondoren, hiru ahizpei herriko haurrak jatera joateko ideia otutzen zaie, eta ordutik bikote hori ikaratiena da. Hala eta guztiz ere, geroago hurren giza haragia jatea baino, opariak emateko auzokoak ikaratzea dibertigarriagoa dela erabakitzen dute. Horrek adierazten du Flanders familiaren etxea ez zela sorginen lehenengo geldialdia, eta ordurako herriko haur asko hil zirela sorginen eskuetan. Sorgin-ehizaren genero-inplikazioei buruzko teoriak (Mary Dalyk proposatua eta Diane Purkissek kritikatu) batzuetan garai hartan izandako hurren heriotza kopuruaren eta erruduna emaginen artean bilatzearen inguruan jardun diren bitartean, atal honek gaueko emakume sorgin hegalaria gizajaleen irudiari egiten dio erreferentzia (Sharpe, 1996: 15). Selma sorginaren rolean behin eta berriz kokatuz, telesailak eztabaida hori konplexuagoa bihurtzen du antiamaren ideien bidez.

3. «Rednecks and Broomsticks»

Sorgintzari buruzko jarduten den *The Simpsons* telesaileko atal berrienak, «Rednecks and Broomsticks» (2009), sorginaren irudi konplexua aurkezten du. Atal honetan, sorginekin lotutako mito eta estereotipo asko bertan behera botatzen dira (telesailak sendotu egin izan ditu mito eta estereotipo horiek aurreko ataletan), sorginek naturarekin duten lotura ezartzen du, eta sorginaren nortasuna hartzen duten emakumeen fenomenoari buruz jarduten da batez ere. Atal hau osoa da, Halloween jaiari buruzko ataletan ikusitako binetak ez bezala, eta bertan bigarren mailako argudio bat du, batzuetan sorgintzaren gaiarekin zerikusia duela dirudiena. Hala ere, *The Simpsons* telesailaren ohiko modan, abileziaz elkartzen da argudio nagusiarekin bukaeran.

Auto-istripu bat izan eta izoztutako aintzira batetik erreskatatuak izan ondoren, Simpson familiak denbora bat pasatzen du nekazarien herrian. Homer legez kontrako likorea egiteko ekimen bati ekiten dion bitartean, Lisak ezkutaketan jolasten du Spuckler familiako bi haurrekin. Zoritzarrez, bi haurrek ez dakite ehun arte zenbatzen, eta Lisa basoan ezkututzen uzten dute gauean. Estalita dauden hiru emakume gazterekin topo egiten du, eta irakiten ari den pertz baten inguruan kantika bat egiten ari dira. Hasieran, Lisa beldur da, baina azkenean, emakume horien Wicca sinesmenek jakin-mina eragiten diote⁸. Kapak kentzen dituztenean, agerian geratzen da emakume horiek nerabeak direla, begi-lapitz beltz ugari eta arrosez tindatutako ilea izan arren. Lisak sorginak ez direla adierazten duenean,

OHARRAK

8 | Hemen anakronismo bat dago, Lisak adierazten baitu badakiela zertxobait Wiccari buruz, eta egiatan, sorgintzarekin nahasten du. Hala ere, atal hori «Treehouse of Horror XIX» atalean sorginez jantzita egon ordez Wiccako kidez jantzita zihoala adierazi ondoren agertu zen.

nesketako batek erantzuten dio teknikoki badirela, baina ez dutela erratzaren gainean hegan eta era horretako gauzarik egiten. Beraz, atal honetan sorginaren itxura fisikoa lehen aldiz zalantzan jartzen da. Lisak ikasten du esbat erritua, Lilith jainkosaren eragina eta naturaren komunioa nabarmentzen direla Wiccan. Osagai horietako batzuk «Wiccapedian» ikasi zituen. Elementu horietako batzuek sorgintzaren eta Wiccanen arteko desberdintasunak zehazten dituzten bitartean, bi atalak zertan datozen bat ere azaltzen du, sorgin-ehiza praktika paganoak desagerrarazteko sortu zela dioen teoria islatuz.

Aurreko episodioek sorginaren estereotipoa indartzen duten bitartean, «Rednecks and Broomsticks» atalak zaildu egiten du. Esaterako: Bartek Lisa bost erpineko izarra duen webgune bat begiratzen ari dela ikusten duenean, izugarri pozten da «alderdi ilunera» etortzen ari delako. Hala ere, geroago, Bartek adierazten du Lisa gazteegia dela sorgina izateko—horretarako, urrats hauei jarraitu behar die ziurtasun osoz: fakultateko anorexia, huts egindako ezkontza, karrerako desengainuak, arrakastarik gabeko zeramika-denda, eta azkenik, zaharra denean eta bakarrik dagoenean, sorgintzarekiko konpromisoa. Bartek bi irudi desberdin integratzen ditu: Aro Moderno goiztiarreko sorgina, zaharra eta bakarrik dagoena, eta Wiccako kide modernoa, Aro Berriko estereotipoekin sarritan lotuta dagoen emakume gaztea. Eta, eraketa hori zalantzen den bitartean, Lisak —sarritan pertsona aurrerakoi gisa deskribatua—bozkarioz jokatzeko eraketa tradizional horrekin. Kapa erabiltzen du, erregela bat erabiltzen du makilatxo magiko gisa, eta Snowall II.a bere familiarra dela (horrek katuari izugarritzko nazka ematen dion arren) adierazten du. Konbentzionalismo horien anibalentzia are gehiago nabarmentzeko, Nedek Lisak bere gelan mozorroa jantzita nola jolasten den ikusten duenean, esaten du beti pentsatu izan duela budismoa sorgintzarako atea izan litekeela⁸. Beraz, atalaren une honetan, *The Simpsons* telesailak zalantzan jarri ditu sorginaren eraketari buruzko konbentzionalismo asko —azken bi hamarkadetan behin eta berriz indartu den eraketa bat. Atal honek agian sorgina ez zela zaharra, itsusia edo deabruduna proposatzen du. Aldiz, badirudi gu, gizarte gisa, ezin garela ezagutza horietatik baztertu.

Hori dela eta, hurrengo eszenan ikarak eta jendailak arrazoia ezeztatzen dute. Lisa akelarrean onartua izango denean, *The Craft* (1996) izeneko filmean ageri den hasierako eszenaren oso antzeko agerraldi batean, hiru sorgin gazteak atxilotu egiten dituzte. Justizia-jauregiaren aurrean, tokiko telebistako albistegiaren erreportariak galdetzen du, «Bikoitza, bikoitza, zailtasun handiak?», eta Patty eta Selmarengana gerturatu da. Berriz ere, sorginaren estereotipoaren antza dutelako, erreportariak epaituak direla (edo gutxienez sorginkeria beldurgarri batzuen biktimak) pentsatzen dute. Hala ere, hiru neska gazteek beren burua sorgintzat hartzen dute, «gizarte-nortasun baten bila aktiboki dabiltzan eta magia erabiltzen duten emakumeen» adibidetzat (Purkiss, 1996: 145). Purkissek azaltzen duen bezala, Wiccan jarduten dira «emakumezkoen erakunde» batean jarduteko modu gisa (1996:

OHARRAK

9 | Munduko erlijioetan zehar bidaia sakona egin ondoren, Lisa budismora bihurtu zen 2001. Urteko atal batean. «She of Little Faith» (2001eko abenduaren 16a).

145). Beraz, epaiketa hasi baino lehen, hiru neskek sorginkeria bat botatzen dute, beren jazarleak itsutzeko, eta berehala, pertsonaiak ikusmena galtzen hasten dira, eta honela, salaketen baliodunak zirela sinestarazten diete. Nolanahi ere, epaiketan aurkeztutako ebidentzia ez da sinesgarria, nesketako batek gaztetxoak baino ez direla deklaratzeko baitu, eta epaileak kasua atzera botatzen du.

Ostera, oraindik herritarren justizia nahi dute, eta zuziak daramatzen jendaila haserrea bihurtzen dira, berriz ere Moek gidatuta. 17. mendeko legea berriz ezartzea erabakitzen dute, ur bidezko epaiketarena, hain zuzen. Rosenek ur-ordalia honela deskribatzen du: susmagarria lotu eta urmael batera botatzen zuten, errugabea bazen hondoratu egingo zen, eta erruduna bazen, igeri egingo zuen (1001: 19). Azpimarratu behar da prozesu hori diseinatu zela, bi kasuetan emakumea arazo gisa desagerraztea ziurtatzeko, erruduntzat hartuz nahiz heriotzaren bidez. Zorionez, Lisak garaiz konpontzen du misterioa, eta herritarrek aldi baterako itsutu direla frogatzen du, bere aitak urtegi botatu zuen legez kontrako likorearen ondorioz. Hala ere, Lisak oraindik gozatu egiten du Wiccako kideekin pasatzen duen denbora. Izan ere, tarte horietan lehen aldiz “superra” dela sentitzen du. Lisaren amak behin eta berriz esaten du bere alabaren sorgin bakarria harekin ezkonduko den mutila izango dela. Egoera horrek sorginaren irudiaren nahiz Amerikako kultura modernoak emakumeek duten genero-aukeren anibalentzia adierazten du. Margeren kezka bakarria bere alabak ezkontzeko mutil bat bilatzea da, eta horrenbestez, genero-rolen hetero-araudira egokitzea. Bien bitartean, Lisa aukera horietatik aparte berresten saiatzen da, onarpena bilatzearekin batera. Atala Donovanen «Season of the Witch» (1966) abestiarekin bukatzen da, Lisa izotz gainean patinatzen ari dela zorientasun osoz. Beraz, azkenean atal honetan emakumeen rola zalantzan jartzeaz gain, berriz egituratu behar direla azaltzen da.

4. «Four Great Women and a Manicure» ataleko «Lady Macbeth»

The Simpsons telesailak tradizio luzea dio Shakespeare egilearen antzerki-lanei, eta batez ere ildo bereziei, erreferentziak egiten. *Bob bigarren mailako aktorea* pertsonaiak Shakespearearen pasarteak errezitatzen ditu ageri den ia atal guztietan, eta atal batzuek horrelako izenburuak dituzte (Shakespearearen lanen antzekoak): «Much Apu about Nothing» (1996) eta «Rome-Old and Julie-Eh» (2007) Hala ere, *Macbeth* lana bereziki sarri aipatu da teleailean. Antzezlan horrek bereziki jakinarazten du nola eratu zen sorginaren irudia *The Simpsons* teleailean. Izan ere, testu horrek izugarritzko eragina izan zuen, eraginkorrena izan zela ez esatearren, herri-kultura modernoan sorgintzari buruzko ideia zehazten¹⁰. «Double, Double, Boy in Trouble» (2008) izeneko atalaz gain, Simpson familiak *Macbeth*eko maldizioaren berri izaten du Ian McCellanen bidez, «The Regina Monologues»

OHARRAK

10 | Halaber, *The Wizard of Oz* (1939) filmaren eragina ere eztaba da. Hala ere, filmeko sorgin maltzurari buruzko eraketa gehienak Aro Moderno goiztiarrek eman zituen. Beraz, hein handi batean, filmaren jatorria Aro Moderno goiztiarrean koka daiteke, eta bereziki Macbethen eta Aro Modernoko beste drama batzuetan. Azal berdearen (agian, filmetan kolorea erabiltzen hasteak eragindakoa) eta marradun galtzerdien salbuespena alde batera utzita, sorginaren irudi nagusiak Shakespearearen garaiko eragin handiagoa du.

(2003) atalean Ingalaterra bisitatzen ari den bitartean.

Ostera, telesailak «Four Great Women and a Manicure» (2009) atalean *Macbethi* buruz egiten duen parodiak hobeto azaltzen du eraketa horren sorginari eta genero-aukerei buruzko eztabaida.

Margek horrela ekiten dio istorioari: aparteko emakume baten istorioa, oso zoragarria ez zen senar bati lotua bizi zena. Parodia horrek metaantzerkiaren itxura hartzen du, eta *Macbethen* gaiak eta argumentua islatzen dira pertsonaiek antzerki-lana ekoizteko duten moduan. Marge, Lady Macbethen gisara, garbitzailea da antzerki-konpainiarentzat, eta publikoak «kendu zaitez orban madarikatua» lerro bikainaren bidez aurkezten du, mozorroa garbitzen ari den artean. Homerri paper txikia eman diote antzerki-lanean, zuhaitzarena egiteko, eta Sideshow Melen ordezkoa izateko. Sideshow Meli Macbethen papera eman diote. Hala ere, Margek gurari handiak ditu beretzat eta senararentzat, eta plan bat otutzen zaio Homerrek Mel hil dezan. Homerri Macbethen zati ematen diotenean, antzerki-kritikariek are gehiago goraipatzen dituzte gainerako aktoreak —lehenik eta behin, eta hein handi batean, Hibbert doktorea Banquorena egiten. Margek aktore guztiak hurrenez hurren hiltzeko seta hartzen du. Izan ere, Homerrek, eta baita berak ere, goraipamenak eta errespetua lortuko dituzte. Homerrek une batean ea ez litzatekeen errazagoa izango antzezpen-klaseak hartzea galdetzen du, baina azkenean Margeren eskaerei men egiten die. Azkenik, Margek kontzientzia berreskuratzen du, eta hiltzea agindu zituenen mamu guztiak haren inguruan ibiltzera joaten, eta haren heriotza eragiten dute. Sorginari buruzko azterketa egiteko baldintzetan, hor gauza bitxi bat gertatzen da. Irakurleak ziurrenik jakingo duen moduan, *The Simpson* telesaileko pertsonaia guztiak azal horia dute. Margek mamu horiek ikusten dituenean, kolore urdinxka bat igortzen dute eszenatokian, zeharrargiak direla adieraziz. Dena den, eremua aldatzen denean, Marge eszenatokian erakusteko, izpi urdinek harren ohiko azal horia berde bihurtzen dute —telesailak adierazi izan dituen sorgin guztiak deskribatzeko erabili duen kolore zehatza. Bakarrik, eszenatokian nahiz bizitzan, Homerrek, Macbethen gisara, diskurtso ezaguna botatzen du, «bihar eta bihar», publiko bakarra bere emaztearen mamua delarik. Azkenik, Homerrez harro, berriz esaten dio Shakespeareren antzerki-lan guztietako pertsonaia guztiak egin ditzakeela. Baina guztiak zerrendatzen hasten denean, Homerrek bere buruari tiro egiten dio. Nahiago du hil Shakespeare gehiago irakurtzea baino.

Macbethen parodiaren azterketa interesgarria izan daiteke analisirako, baina azken finean, ez du gehiago sakonduko eztabaida jakin hau. Hala ere, Shakespeareren Lady Macbethen eta Marge Simpsonen arteko parekatzeak genero-rolen eta -aukeren eztabaida argitzeaz gain, sorginaren eraketan izandako eragina ere argituko du. Lehen esan bezala, *Macbeth* laneko Zoritxarreko Ahizpek eragin izugarria izan zuten sorginari buruzko herri-nozio modernoan. Haien «bizarrak antzezlanen aritzea oztopatzen dute [Banquo]» emakumeak

---

nahiz gizonak izan (1.3.46). Burbuiladun pertzaren gainean egoten dira, salmodiatzen eta edabeak sortzen (4.1.). Urdeak hiltzearen moduko begikoei buruz eztabaidatzen dute (1.3.2.) erdeinu ñimiñoiei erantzuteko. Aitortu beharra dago sorginei buruzko anbiguotasun handia dagoela. Marjorie Garberrek *Shakespeare after All* lanean galdera hau egiten zuen: gizonak ziren? Emakumeak? Benetakoak ala alegiazkoak? Borondate onekoak ala maltzurak? (2004: 696). Horrela, aditzera eman zuen muge barruan dauden irudiak direla. Haien anbiguetatea argitu egiten da azkenean, fisikoki sorginen pertsonifikazioa baita. Aitzitik, ez dago muge barruko beste irudirik *Macbeth* lanean Lady Macbeth gain —eta gauza bera esan daiteke Marge Simpsoni buruz *The Simpsons* teleailean

Askok sorgin irudiaren zalantzarritasuna Lady Macbethekin lotu dute. Garberrek hau dio: «Nire ustez, justiziaz esan dezakegu unisex sorgin horiek beste gauza batzuk zirela Lady Macbethentzat, besteak beste, ametsezko irudiak eta metaforak: fisikoki emakumea, baina berak aldarrikatzen duen bezala, mentalki eta espiritualki gizon bat» (2004: 713). Hala ere, sorginen eta Lady Macbethen arteko lotura modu sinesgarriagoan azaldu da Janet Adelmanen «'Born of a Woman': Fantasies of Maternal Power in *Macbeth*» lanean. Saiaketa honek zaurgarritasun maskulinoaren azken arazoa *Macbeth* lanean femeninoa kenduz konpontzen dela proposatzen du. Adelmanek Lady Macbeth sorgintzat har daitekeela, eta guretzat baieztapen hori baliagarriagoa dela baieztatzen du. Bere burua sexu-gabetezko duen nahian, sorginen anbiguetate fisikoa psikologikoki islatzen dela azpimarratzen du Lady Macbethek (1987: 97). Halaber, Lady Macbethek espirtuei dei egiten die «bere esnea hartu eta behazun bihur dezaten» (1.5.47). Adelmanek espirtu horiek sorginez elikatzen diren familiar bereizgarriekin lotzen ditu. Era berean, Adelmanek adierazten du Zoritxarreko Ahizpak Macbethen ekintzetan eragina izatera ausartzen diren bitartean, egiatan, haren emazteak izango du boterea hitzen eta gorputz-atalen bat mozteko mehatxuen bidez (1987: 100-101). Horrenbestez, Adelmanen ustez, sorginak metafora bat baino ez dira, publikoak Lady Macbeth benetako sorgintzat dela uler dezan.

Era berean, garrantzi bera du Lady Macbethek muge barruko estatusa izateak —eta hori ezin da bereizi sorgin irudiarekin duen loturatik— Argi eta garbi ezin da aldarrikatu pertsona femininotzat, amatasun senaren gabezia (edo trastornoa) baitu, senarrarentzako eta hortaz, berentzako anbizio adieraziak ditu, eta ez baitu besteekiko arretarik ezta gupidarik izaten (1.5.16). Hala ere, ezin da argi eta garbi adierazi gizona denik. Beraz, bi generoen arteko eremu mugatu batean dago, bietan parte hartzen du, baina ez da genero bakar batekoa. Aro Moderno goiztiarreko emakumearen eraketari dagokionez, genero-aukerekiko onespun gabezia «beste batean» isla daiteke soilik —non gogoeta orotan, sorginaren eraketa islatzen duena ere den.

Hala ere, Marge Simpsonen irudi mugatu gisa duen nortasunak ideia hori islatu eta konplexuagoa bihurtzen du. Henry mugen barruko anderetzat hartzen du Marge, Lori Landayren ikerketa feministan oinarrituta. Henryren ustez, Amerikako kultura modernoan emakumearen aukera kontraesankorren metafora da Marge. Margek eredu adierazten du emakumearen rolak gizartean duen anibalentzia. Hiru haurren ama ezkondua izanda eta etxean lan eginez, Marge genero-rolen aukera tradizionaletara atxikitzen da. Nolanahi ere, feminismoaren bigarren boladatik datorren pertsona denez, aukera horiek ere zalantzan jartzen ditu¹¹. Henryk Margeren askapena aipatzen du, afera bat izatea hausnartzen duenean, polizia-ofizial gisa nabarmentzeko duen abilezian, eta Homerri behin eta berriz etxeko gauzetan laguntzeko eskatzen dionean. Hala ere, Marge emakumeen rol tradizionaletik ateratzen den aldiro, rol horri buruzko zalantzak sor daitezkeen arren, atal bakoitzaren amaieran Marge beti etxera itzultzen dela nabarmentzen du. Beraz, Henryren ustez, Marge feminitate garaikideko kultura-kontraesanen pertsonifikazioa da (2007: 291). Batetik, 21. mendeko Amerikako emakumeak arlo publikoan sartzeko eta feministen idealak gauzatzeko adorea dute; eta bestetik, feminismoa hitz zikina bihurtu da, eta emakumeak oraindik etxearen kontrola izatearen zain daude. Feminismoaren aurkako ideia horiek, baina aldi berean daudenak, orekatzeko gaiak emakume asko mugen barruko irudiak izateko moldatzen ditu kultura modernoan. Marge Simpsonen gizarte garaikidean emakume izateak berekin dakarren anibalentzia pertsonifikatzen du.

Beraz, ikusleak Marge Lady Macbethen irudia deskribatzen ikusten duenean, erreakzio kontraesankor baina garaikide ugari gertatzen dira. Fikziozko bi emakume horiek mugen barruko anderetzat har ditzakegu, baina kontuan izan behar dugu aro desberdinetako genero-ideiek behartzen dituztela. Ordea, uler dezakegu emakumeengan deabruzko zerbait dagoela senarra kontrolatzen saiatzen direnean, batez ere beren ambizioen onerako. Marge (Lady Macbethena egiten duenean) sorgin gisa deskribatzen bada, sorginaren eraketa modernoaren genero-impaktua oinarritzkoa da, Aro Moderno goiztiarrekoaren adinakoa.

Lisak proiektu honen hasieran egindako galderari berriz heldu nahi nioke bukatzeko: Emakumea ziurra eta indartsua bada, zergatik esaten zaio sorgin?» Eztabaida honetan ikusten den bezala, erantzun ugari proposatu dira galdera horrentzat Aro Moderno goiztiarrean sorginaren irudia nola eratu zen hausnartu denean. Teoria horiek estatus sozioekonomikoak, amatasunari buruzko kezak, genero-rolen aukera, eta nortasunaren eta erakundearen nozioak barne hartzen ditu. *The Simpsons* telesailean sorginari buruz egiten den analisiak gai horiek herri-kultura modernoan oraindik sorginaren irudia eraikitzen dutela adierazten du. Izan ere, sorgina definitzeko modua oso estuki lotua dago guk emakume gisa definitzeko dugun erarekin.

OHARRAK

11 | Henryk argi eta garbi baieztatzen du 1970eko hamarkadan lortu zuela adin-nagusitasuna. Hala ere, telesailaren kronologia ez da oso zehatza. Pertsonaiak zahartzen ez direnez, eta badirenez bi hamarkada baino gehiago telesaila telebistan ematen dutela, inkoherentziak sortu dira adinari buruz. Posible al da Homer eta Marge 1974ko ikasturte amaierako festara joatea «The Way We Was» (1991) atalean esaten den bezala, baina ez ezkontzea Nirvanaren eta Melrose Place telesailaren garaietara arte «That 90's Show» (2008) telesailean ageri den bezala.

The Simpsons telesaileko atalak

- «She of Little Faith» (2001eko abenduaren 16a)
- «Four Great Women and a Manicure» (2009ko maiatzaren 10a)
- «Rednecks and Broomsticks» (2009ko azaroaren 29a)
- «Selma's Choice» (1993ko urtarrilaren 21a)
- «Springfield Up» (2007ko otsailaren 18a)
- «There's Something about Marrying» (2005eko otsailaren 20a)
- «Treehouse of Horror VIII» (1997 urriaren 26a)
- «Treehouse of Horror XVI» (2005eko azaroaren 5a)
- «Treehouse of Horror XIX» (2008ko azaroaren 2a)
- «The Way We Was» (1991ko urtarrilaren 31)
- «That 90's Show» (2008ko urtarrilaren 27a)
- «Homer and Ned's Hail Mary Pass» (2005eko otsailaren 6a)

Bibliografia

- ADELMAN, J. (1987): «"Born of Woman": Fantasies of Maternal Power in Macbeth», in Garber, M. (ed.), *Cannibals, Witches, and Divorce: Estranging the Renaissance*, Baltimore: John Hopkins University Press, 90-121
- DALY, M. (1979): *Gyn/Ecology*, London: Women's Press
- GARBER, M. (2004): *Shakespeare after All*, New York: Anchor Books
- HENRY, M. (2007): «"Don't Ask Me, I'm Just a Girl": Feminism, Female Identity, and The Simpsons», *The Journal of Popular Culture*, 40, vol. II, 272-303
- PURKISS, D. (1996): *The Witch in History: Early Modern and Twentieth-century Representations*, London: Routledge
- SHAKESPEARE, W. (1990): *Macbeth*, ed. by N. Brooke, Oxford: Oxford University Press
- SHARPE, J. (1996): *Instruments of Darkness: Witchcraft in Early Modern England*, Philadelphia: University of Pennsylvania Press
- Various authors (1991): *Witchcraft in England, 1558-1618*, ed. by B. Rosen, Amherst: University of Massachusetts Press
- WIESNER, M.E. (2000): *Women and Gender in Early Modern Europe*, Cambridge: Cambridge University Press
- WILLIS, D. (1995): *Malevolent Nurture*, Ithaca: Cornell University Press